

زلف المصن اندیشه

میرزا ابوالحسن راجی نین نورانی نزل لری

به کوشش: داود کیانی

سرشناسه	: راجی تبریزی، ابوالحسن بن علی اکبر، ۱۲۴۷-۱۲۹۳ ق
عنوان و نام پدیدآور	: ریاض اندیشه: میرزا ابوالحسن راجی نین تورکی غزللری / مؤلف داود کیانی.
مشخصات نشر	: اردبیل: انتشارات محقق اردبیلی، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۲۹۰ ص. ۲۱×۱۴ س.م.
شابک	: ۳۷۰۰۰۰ ریال: ۳-۳۴۴۶۴۰-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: فارسی ترکی
یادداشت	: واژه نامه
عنوان دیگر	: میرزا ابوالحسن راجی نین تورکی غزللری
موضوع	: شعر ترکی آذربایجان - ایران - قرن ۱۳
موضوع	: Azerbaijani poetry -- Iran -- 19th century
شناخت افزا	: کیانی، داود، ۱۳۴۳ -، گردآورنده
رده بند خنجره	: PL۳۱۴
رده بندی دی بی	: ۸۹۴/۳۶۱۱
شماره کتابشناس ملی	: ۶۱۰۹۸۷

انتشارات محقق اردبیلی

◀ نام کتاب	: رادیو کتاب اردبیل
◀ مؤلف	: داود کیانی
◀ ناشر	: محقق اردبیلی
◀ نوبت چاپ	: اول ۱۳۹۸
◀ قطع	: رقعی
◀ تیراژ	: ۱۰۰۰ جلد
◀ قیمت	: نسخه چاپی (کاغذی) ۳۷۰۰۰۰ ریال
	: نسخه مجازی (الکترونیکی) ۴۲۰۰۰ ریال
	: سایت کتابراه
	: نشانی نسخه مجازی http://www.ketabrah.ir
	: آدرس: اردبیل سه راه دانش بازار معطری طبقه فوقانی پلاک ۸ تلفن ۳۳۲۴۰۰۸۱

فهرست مطالب و اشعار

۱۷ مقدمه

۱ - غزلیات

- ۳۹ جانانه دئیم من سنه اغیار یانیندا ؟
- ۴۰ نای سبز ایله یاشیل عمامه ، یار باشیندا
- ۴۱ سنه خدا اولوم ای زولفو مشکفام رضا
- ۴۲ مه راه و ، سمدی یارب کی بو نگار دوتوب
- ۴۳ کؤنلو منیم "مه لب جانانه بند اولوب
- ۴۴ کؤنلوم خیال ، رض جانان ایلن دولوب
- ۴۵ نگار کسمه نی رز زنده یی سیاق کسیب
- ۴۶ کؤنلوم خیال وصل نگار ای / ؟ شیب
- ۴۷ کئنه بو تازہ کؤنول مهری بیر جوان ، سلیب
- ۴۸ اول جیگرین سیخ محبت ده کباب است
- ۴۹ ظالم گل ائيله عاشیقووه بیر دم التفات
- ۵۰ امتحان ائيله دیم ای دل هامی خوبانی درس
- ۵۱ حلقه ذکر ایچره وردیم اولدو ورد آه دوست
- ۵۲ یئتیشدی بو کؤنول ای مه ، وصاله بیر ساعت
- ۵۳ هزار فکر ائله دیم اولمادی بو درده علاج
- ۵۴ وئر ساقیا شراب کی عومروم بهاره یوخ
- ۵۵ عشقین هواسی باشه وورار دل تپش تاپار
- ۵۶ ناز ایله دلبریم اگر اوزدهن نقاب آتار

- ۵۷ اوجالديقجا منيم آھيم فروغ حسن يار آرتار
- ۵۸ صبحدم چون قصردن ناز ايله اول زيبا چيخار
- ۶۰ نگار، ناز ايله زولف سيامه شانه وورار
- ۶۱ بو خال و خطی کيم رخ جانان دا يازيبيلار
- ۶۳ دُر ۱۴م کی حسنده يوسف سنه برابر وار
- ۶۵ راز، نين او محتسبه باش دا شور وار
- ۶۶ ميم بو عالہ اجرہ بير قار گوزلو نگاريم وار
- ۶۷ ساقی بر شکر ۱ کی سنين واردي کيمين وار؟
- ۶۸ ای شوخ پريوش حبیب ينجه کمرين وار
- ۷۰ کونلومده ساقی ۱۱ مئ ۱۱ب آرزوسي وار
- ۷۱ بو کلک ايله لب لعلوون يز، شنا يقی وار
- ۷۲ بولبولو، گلزار رخسارين کسان دا، قيار
- ۷۴ جامه ی سبز ايله گوستردی رخ آليز يار.....
- ۷۶ جانا شب هجرانين تقرير دماغ ايستر
- ۷۷ ياشيل قبا ايچينده بو موی میان کئچر
- ۷۸ کيمدير بو سرو ناز کی بازاردهن کئچر
- ۷۹ نقاش نقش زولف و رخون روبرو چکر
- ۸۰ ائتدی صبا او زولفووی اوزدهن کناره شکر
- ۸۲ هئچ کيمسه بنزه مز سنه بو حسنده مگر
- ۸۴ سنسن بو گوزهل لر باشينين تاجی دئير لر
- ۸۵ سن سبز افلاکه فغانيم چيخار ای مه گنجه لر
- ۸۶ اول گون کی فوج زولفووه ترتيب وئرديلر

- ۸۷ اوزوندهن شمع مجلس ای پری بس کی حجاب ائیلر
- ۸۸ دئیرلر شیوهی ناز اول بت طنز مشق ائیلر
- ۸۹ اوزون گورمک تمناسین بو عاشیق صبح و شام ائیلر
- ۹۰ جانا خسوف ماهی، منجم عیان دئیهر
- ۹۱ بو عاشیق آتیب دیر هامی نی یاری دو تو بدور
- ۹۳ خط باشی نگاریم اوزونه تازه قویو بدور
- ۹۴ رولف پرتاب ایله دئیرلر هامی مفتونون دور
- ۹۵ نه اشک روان، دگدهن قورور
- ۹۶ هر مئی یی شکر، این ایله امتزاج اولور
- ۹۷ اوضاع چرخ رانه کی، اختلاف اولور
- ۹۹ بس کی اغیار ایله سسیق ایم بنده جنگ اولور
- ۱۰۱ چهره یی جامه ایچینده رنجه، جان ورور
- ۱۰۲ شهر تبریزده هر میکده تعمیر اولور
- ۱۰۳ کاکل ده کی (ده ئیل) بو عارض جائزه یات بده
- ۱۰۴ تبریزده بیر قاعده یی تازه چیخب دیر
- ۱۰۵ ای دل بو ماهپاره نه خوش سکه یار دیر
- ۱۰۶ لعل یاقوت ایله مطرب یار گوهر ریز دیر
- ۱۰۷ نزاکت گلشنینده قامتین بیر سرو نورس دیر
- ۱۰۸ عشق بزمینده عجایب بانگ نوشانوش دیر
- ۱۰۹ کونول کیم ساغر میخانه عشق حقایق دیر
- ۱۱۰ افواج سطوره قلمیم حکمی روان دیر
- ۱۱۲ اشک چشمیم دهن منیم کونلوم بئله رنجیده دیر

- لاله رنگین دیر و لیکن گول جمالین اؤز گه دیر ۱۱۳
- نه مهر رویووه میلیم ، نه مه شمایلهدیر ۱۱۴
- بیلمه‌ین دردسر و آه گلوگیر نه دیر ۱۱۵
- گفتگوی عشقی خاموش اولمایان بیلمز نه دیر ۱۱۶
- زوله ، جانانی گؤروب دل دوشه تشویشه نه دیر ۱۱۷
- ای دروب کؤنول دئمه ، عین شباب وقتی دیر ۱۱۸
- ظلم ائله مک ، بار حفاکار اداسی دیر ۱۱۹
- نچه مدد دی هیم ناله‌می جانان ائشیدیر ۱۲۰
- عاشیق خامه اری یاز بوقت یاخشی دیر ۱۲۱
- بزم نشاطه ساقی می ادران ائیر ۱۲۲
- سنه بو حسن ، خیال ائیلده مدء الیر ۱۲۳
- مجنونه یوخ دئین گئنه بانگ جرس ادر ۱۲۴
- من اؤزوم بیلمیرم اول سرو سرافراز بیلیر ۱۲۵
- فرگس مستین سنین ای سرو قامت گؤرسه نه ۱۲۶
- ائتمه بو قدر عاشیقه ای بی حجاب ناز ۱۲۸
- ساقی نه اولوبدور منه بیر باده گه تیرمز ؟ ۱۳۰
- ای گؤزوم دؤنمه میسن دجله‌ی بغداده هنوز ۱۳۱
- باده‌دهن ساقی نئچون ائتمیری جامی لبریز ؟ ۱۳۲
- خانه‌ی اغباری سیر ائیلر کؤنول جانانیمیز ۱۳۴
- دیر دنیا ایچره مانی ائتمه میش بتخانه نقش ۱۳۵
- منیم یاریم عذارین طره‌ی طراره تاپشیر میش ۱۳۶
- چون رخ یار اولدو ساقی مجلس رندانه شمع ۱۳۷

- ۱۳۸ سئودای زولف یاره مدام آرزو گرهک
 ۱۳۹ نقش عذار آلووی صفحہی جاندا ناپمیشام
 ۱۴۰ جانا اگرچی مهر جمالین حبیبی ام
 ۱۴۱ ای پریوش عشق و حوسنون من قرارین گورموشم
 ۱۴۲ رویون صفاسینی صنما آیہ وئرمہ رهم
 ۱۴۳ رفہ محرم اولان گوندہن ای گؤزہل گورورهم
 ۱۴۴ منچہ مدتدی سنین وصلووه حسرت چکیرهم
 ۱۴۵ مدت ی من ۱۰ ماه جمالی گورنمیرهم
 ۱۴۶ گؤزلریز مست می عشوہ و ناز اولدو گولوم
 ۱۴۷ کسيلمز دیدہ ۵۰ گؤ ۱۰۰ رم سرشک تردهن آل چکدیم
 ۱۴۸ نہ تاب ہجر، نہ ترب و ر دل ی ائلہدیم
 ۱۴۹ دیوانہ یہ ضروری دی چرت جد دا ریم
 ۱۵۱ بساط عیشیمی برهم اندیب منیم سقیم
 ۱۵۲ کؤنول فراقہ دؤزوم یا جفای یار یکیم
 ۱۵۳ ای سہی قد، غنچہ لب، سنسبز نہ سیر کلسا
 ۱۵۴ خطیم آغاردی خط مشک تابه باخماق دان
 ۱۵۵ کؤنول وئر نقد جان، بیر تار مو آل زولف جاناندار
 ۱۵۶ راہ جانان دا کؤنول کئچ کیلن اؤز جانیندان
 ۱۵۸ سن گرہک غنچہ کیمی پرده دہ مستور اولاسان
 ۱۵۹ یاراشیسان هامی خوبانہ پادشاہ اولاسان
 ۱۶۱ باخ گور کؤنول نہ نوع منی کارہ سالمیسان
 ۱۶۲ زخم سینہ ام دولدو بیردہ چشم خون افشان ایلن

- ۱۶۳ جان نقدین اگر ائسن ای ترک تمنا سن
 ۱۶۴ بئله مجنون اولوبسان ای دهلی کؤنلوم مسافرسن
 ۱۶۶ نگارا برج حسن ایچره اگر چی بدر کامل سن
 ۱۶۸ کؤنول ! او ماه لقا بیوفادی قوی گئتسین
 ۱۶۹ زوٴ ایچینده کؤزه لیم خالی نه دهن گوستریسن
 ۱۷۰ ر ا ی ن در میخانه ده مقام انده سن
 ۱۷۲ جانا بو حسد یان ، گنجه آیی گون ائیلیسن
 ۱۷۳ ای لعل ابا یار حیق یمنی سن
 ۱۷۵ غیظ ایلن آرزو ن خ ، لدا ه باخ گیلن
 ۱۷۷ هجرینده دائما گلیر م آ و ز ا ه من
 ۱۷۸ یئتیشنده مهر جمالووه دؤ ن ر ر ا رجه هلاله من
 ۱۷۹ بیلمه ام نه ائتدیم اول بت نامهر نانه
 ۱۸۱ یارالی دیر کؤنول ای ماه پاره یوز زردهن
 ۱۸۲ نه دیر مراد اوزه دلبر نقاب چکمک دهن
 ۱۸۳ جانان یولوندا سهل دی کئچمک بو جاندهن
 ۱۸۴ کؤنول راضی ایدیم عالم ده کی اغیار اینجیسین سن
 ۱۸۵ بیلمه ام نه سوز دئیبله گئنه یاره تازه دهن
 ۱۸۶ وه نه یاخچی یار اشیر یاره بو دؤن
 ۱۸۷ ای سئو هن فصل زمستان دا گل احمر اوزون
 ۱۸۸ خیال دل بو دی بیر یار مهربان دوتسون
 ۱۸۹ عاشیق اودی کی عشق ده ثابت قدم اولسون
 ۱۹۰ حنالی ال لر ه وورما ادیب الین قوروسون

- ۱۹۱ چک کؤنول میخانه ده اهل یقین این منت این
 ۱۹۲ خوبان شهری ییز دئیریک تاری ساخلا سین
 ۱۹۳ لاله یه گوستر اوزون گلشن ده حمر الانماسین
 ۱۹۴ راضی سن ای کؤنول افلاکه فغانین چیخسین
 ۱۹۵ دئین اول ییو فایه بو دل افکاری یان دیر سین
 ۱۹۶ جو گجه کیم دئیپ ساقی بئله شاهانه اگلشسین
 ۱۹۷ حبا مشاطه یه ده ظلم و طغیانیندان ال چکسین
 ۱۹۸ قویما د گول به جامه اطلس دگسین
 ۱۹۹ نگار ارایه ایله شیقین جانانه سیز قالسین
 ۲۰۰ دئین رقیبه ایله آفاقه یفا دئمه سین
 ۲۰۱ عاشیق کتچیر دیر ایله وز شانه سین
 ۲۰۲ منیم دلیمجه صبا سویله نتر اسب
 ۲۰۳ بئله کی ائبله دی کلمک لیگه عجز خط این
 ۲۰۴ تو کتدی عمر و مو درد و غم فراوانی ...
 ۲۰۵ چو خدان دی من بلاکش هجرانینام سنین
 ۲۰۶ منده ن صبا ده اول گوله قربانینام سنین
 ۲۰۷ وئرمه ره بیر باخیشین حوری غلمانه سنین
 ۲۰۸ سرشک لاله گونیم کوی جانانه بلد دوشدو
 ۲۱۰ حسن رویون دئمه ره شعشه نوردی بو
 ۲۱۱ دیوانه لیگه عشق ده هر کیم بلد اولدو
 ۲۱۲ آفاقه دوشدو اگنووه گئیجک لباس نو
 ۲۱۳ انده گر عشق ده ن زاهد! بو عالم سر بسر توبه

- ۲۱۵ ترک ائيله ديم اوز ياريمى بيگانه لر اوسته
 ۲۱۶ نه دؤندو بو فلک کجمدار کاميمجه
 ۲۱۷ ايندى کي کوثر ايله حور اولاجاق عقبا ده
 ۲۱۹ کيزلت جمالي پرده شرم حجاب ده
 ۲۲۰ سئيه دوروب اياغه جام بلور اينده
 ۲۲۱ هر کس جام عشقبندهن ايجيب اي شوخ مه پاره
 ۲۲۲ ايمدهن اختار دل آليب بير دلبر تازه
 ۲۲۳ بير بوسا منده ، نيله مه جانان مضايقه
 ۲۲۴ انديب خال عذاريه ، لشنده نگه لاله
 ۲۲۵ نه قده ، سرو چمن ، لاله ، الله
 ۲۲۶ بوگون من بير جوجوق گؤردم ، شيندا بير ياشيل شمله
 ۲۲۷ قويدوم قرار يار وفادار ايلن بيله
 ۲۲۸ جانا مريض دير آنان عليا مکرمه
 ۲۲۹ دور ساقى گتير باده ي گلرنگى بو بزمه
 ۲۳۰ دوشدو گنه خيال سر زولف ياديمه
 ۲۳۱ زرافشان زولفووه لازم دى اينجى ديش لي بيرشاز
 ۲۳۲ اولور زينت زمانين ده عروس فکر جانانه
 ۲۳۳ حور و ملک بو حسن ايله ائيلر حسد سنه
 ۲۳۴ واريمدى بير سؤزوم اي ماهرو نهانى سنه
 ۲۳۵ که تير ساقى مئى گلغامى دولدور جام زرينه
 ۲۳۷ اي صبا ائيله گذر روضه ي رضوان يئرینه
 ۲۳۸ وئرمه دلدار الووى لطفايله اغيار اليه

- ۲۳۹ گوزەل گۇندېسىن ائىشتىدېم گۇنە رقىب ائوینە
 ۲۴۰ صبا مندهن سلام ائىلە دەۋل يار ترشرويه
 ۲۴۱ حب آيهسى زاهد سەنە قرآندا تاپىلدى
 ۲۴۳ نە قۇدر سەن كېمى بېر غىچە دھانىم يوخ ايدى
 ۲۴۴ نە عشق اولايدى ، نە عاشىق ، نە حسن دلبر اولايدى
 ۲۴۶ نە رەفان توكر يارىن كۇنول ! شمشىرلن تېرى
 ۲۴۷ اغىت او اكرى قاشىن اوستە زولف قارە يئرى
 ۲۴۸ مەن اۋام اگ نىسا مەنە يار نەمازى
 ۲۴۹ زاهد تاپاردا ، و لاهر بو مجلسى
 ۲۵۰ يانار اۋسىخ مەنە كەزىل كباب كېمى
 ۲۵۱ كۆرمە رەم عاشىقە مەيل ، مەنە بىچ سەنى
 ۲۵۲ تازە دەن جاناسىر زولفور سەنى سەۋدا سەنى
 ۲۵۳ يىخدىلار عاشىق لىرىن قەلبى كېمى يىخانەنى
 ۲۵۴ سەنىن تەك يوخدو يار جانستان والەھى باھە
 ۲۵۶ آت بېر كەنارە سەلسەلە تابداروۋى

۲ - متفرقات

- ۲۵۷ دۇمە زاهدا سرگذشت بهشت (مثنوى)
 ۲۷۸ متفرقات ، رباعيات و افراد

۲۸۱ لغات

۲۸۳ منابع

مقدمه

آغاز جوانی و شیدایی ام با شناخت ادبیات کلاسیک آذربایجان همراه بود. نزدیک به یکسال از همکاری من با رادیو اردبیل می گذشت. علاقه به کار ترجمه باعث شده بود تا برای تهیه منابع ترکی به هر دری بزنم، آن زمان کتابهای ترکی به ازای امروز در دسترس نبود و تعداد افرادی هم که در ادبیات ترکی کار می کردند، حدود ۱۰، علاوه بر این حساسیتهای خاص آن دوره، مشکلات کار در ادبیات ترکی را، و پندار می کرد با اینهمه هر دوست و آشنایی در مراجعت از تهران و یا تبریز کتابی به ام می آورد و بدین ترتیب دایره منابع ترکی من روز به روز وسیع تر می شد و من به شعراء و نویسندگانی آشنا می شدم که هر کدام به نوبه خود ستاره پرفروغی در سپهر ادب آذربایجان بودند.

اوایل تابستان سال ۱۳۶۴ در سفری که به تبریز داشتم فرصت را غنیمت شمرده به عادت مألوف سری به بنیاد کتابخانه فرهنگی در «شوشه گرانا» زدم. آقای سیروس قمری «کلیات دیوان راجی» را که گویا تازه چاپ شده بود معرفی کرد و من با اشتیاق خاصی با پرداخت ۳۵۰ ریال نسبت به ادبیات به مذکور اقدام نمودم.

کیفیت پائین چاپ، لغات، مصارع و ابیات مغلوط، مغشوش و بعضا ناقص کتاب، مانع انصراف من از مطالعه ی کتاب مذکور نشد، هر بیتی که از میان غزلیات راجی می خواندم آتش شور و اشتیاق را در من دوچندان می کرد و من به هزار جهد و کوشش، ابیات ناخوانای راجی را می خواندم و خوانش صحیح

ایات را در حاشیه‌ی کتاب برای خود ثبت می‌کردم. سالها گذشت و «کلیات دیوان راجی» در اثر یادداشتهایی که بر حاشیه‌ی ایات نگاشته بودم به شکل دفتر یادداشت طلبه‌های قرون گذشته درآمد.

کار به همینجا ختم نشد، هر از گاهی که ایاتی از راجی را در محافل ادبی می‌خواندم با کمال تعجب می‌دیدم که سابقه‌ی آشنایی خیلی مختصری از راجی در محافل ادبی وجود دارد و متأسفانه تلاشهای این قلم برای معرفی دیوان کلیات وی به دلیل - پرمطرب و وضعیت مغلوط و مغشوش ایات کتاب هیچ رغبتی در میان اهالی شعر و ادب برای مطالعه آثار وی ایجاد نمی‌کرد.

انصافاً راجی شاعری بود که مستحق چنین ناشناسی و ناسپاسی باشد، معرفی غزلیات زیبای وی مستلزم بازنویسی و تصحیح اغلاط متعدد نسخه‌های خطی و چاپ سنگی بود، صبر پیشه بر این ناصححانی آستین بالا بزند و به بازنویسی و عنداللزوم تصحیح آن اقدام نماید، ما اتفاقی را که منتظرش بودم نیافتاد و ایات زیبای راجی همچنان در قباب چاپ سنگی، محصور ماند تا این اواخر که به مناسبتی یکی از غزلیات راجی را در جلد ۱۰۰ آن ادبی حافظ قرائت کردم، استقبال شعراء و ادبای فرهیخته‌ی انجمن این وحیفه را در من ایجاد کرد که دل به دریا بزنم و کاری را که مدتها در فکرش بودم به منتظران برسانم. کار تصحیح و بازنویسی اشعار راجی، با بضاعت ادبی این قلم مناسب نبود. هم فضای ایات با فضای امروزی غزل ترکی تفاوت داشت، هم بعضاً لغات و اصطلاحات نامانوسی در ایات استخدام شده بود که کار بازنویسی را دشوارتر می‌کرد، علاوه بر این بخش اعظمی از کلیات به نوحه و مراثنی اختصاص داشت که این قلم فاقد هر گونه صلاحیتی در این خصوص بود مضافاً آنکه کاتبان

و ناسخان نسخه‌های مختلف دیوان اشعار راجی بر خلاف میل و اراده وی برای مصون ماندن دیوان اشعارش از هرگونه لغزش و خطا، چیزی از اِعمال ذوق و سلیقه شخصی در لابلای ابیات دیوان و دخل و تصرف در آن کم نگذاشته و دقت چندان زیادی در تحریر ابیات به کار نگرفته بودند.

بیر ترفینی بو شعرلرین سالسا قلم‌دهن

۱. بی دروم او کاتیبی قول‌دان قلم اولسون / راجی

کلیات دیوان: راجی تبریزی که به دفعات مورد نساخی و کتابت قرار گرفته و هر کدام از این نسخه‌ها نیز به چاپ سنگی رسیده است غالباً با اشعار و غزلیات فارسی وی آغاز می‌شود و هشتاد و یک برقصاید، غزلیات، مثنوی، نوحه و مراثی آن مرحوم است، قسمت دوم کلیات نیز به تک‌بیتی، رباعی و ابیاتی با مضامین هزل و مطایبه اختصاص دارد. البته بعضی نسخه‌ها به اشعاری از ناجی فرزند مرحوم راجی نیز منضم می‌یابند.

بازنویسی غزلیات ترکی راجی با کار بر روی بخش اول کلیات دیوان راجی که مشتمل بر یکصد و هشتاد و هشت غزل، دو قصیده، یک مثنوی است آغاز شده و در تألیف آن، نسخه‌های مختلفی از کلیات دیوان راجی مورد توجه قرار گرفته که صد البته برای رفع شبهات موجود کافی نبوده است. این همه، این قلم تمام اهتمام خود را برای اصلاح ابیاتی که هنگام تهیه نسخه‌ها، مختلف دیوان توسط کاتبان و ناسخان به عمل آمده بود به کار گرفته است که بی‌گمان کافی به نظر نمی‌رسد و هنوز جای اصلاح در ابیات وجود دارد.

میرزا ابوالحسن راجی تبریزی فرزند حاج علی اکبر تبریزی متولد ۱۲۴۷ هجری قمری (۱۲۱۰ ه.ش) از شعرای اواخر قرن سیزدهم هجری است که به دو زبان

ترکی و فارسی شعر سروده و چنان که از دیوان پرمایه اش برمی آید در انواع شعر طبع آزمایی کرده و در کنار غزلیات دل انگیزش ، نوحه ها و سوگ سرودهایی جانسوز در رثای سالار شهیدان و یاران باوفای آن حضرت دارد. چکامه های نغز و دلکش او در هر دو زبان ، گویای قدرت فراوان او در فن شعر است.

میر^۱ محمدعلی مدرس در جلد دوم ریحانة الادب می نویسد: «حاج ابوالحسن ، حاج علی اکبر تبریزی ، از شعرای اواخر قرن سیزدهم هجرت می باشد که دارای 'خلا' حمد و صفات پسندیده بوده و به هر دو زبان فارسی و ترکی شعر خوب گفته و چهل سالگی در شهرهای متعدد خصوصاً همدان به تجارت اشتغال داشته است.

در سال ۱۲۹۱ ه. ق [۲] ش. باجمعی از تجار تبریز عازم زیارت بیت الله الحرام شد ، بعد از ادای وظائف مقرر ، مطابق ، یمنیه ، در ماه محرم ۱۲۹۱ ه. ق در خصوص خط سیر مراجعت ، بین مدیرین ایران اختلاف پدید آمد ، جمعی از اسلامبول عازم دیار خود شدند ، راجی با جمعی دیگر بین دو راه اسلامبول و جده متردد ماندند و بدیوان خواجه حافظ تغال^۲ و بغزلی میمیه که این شعر نیز از ابیات آن است تصادف نمود :

عشق دردانه است و من غواص و دریا میکده

سر فرو بردم در اینجا تا کجا سر برکنم

اینک در حیرت رفقا افزوده و راجی از آن راه جده منصرف شد ، بالاخره باز به حکم تقدیر ازلی که چاره و تدبیر عقلای رجال در جنب آن محکوم بزوال است ، از همان راه جده رو بدیار خود کرده و سوار کشتی شد ، تصادفاً هوا منقلب گردید و کولاک شدیدی رخ داد و کشتی بان راه را گم کرد و کشتی

شکسته و سیصد تن از حجاج که راجی نیز از آن جمله بود غرق گشتند. کلمه‌ی (یا غفار) ماده‌ی تاریخ این قضیه می‌باشد. دیوان راجی در تبریز چاپ شده و دارای قطعات و غزلیات فارسی شیوا و ترکی زیبا بوده و از اشعار فارسی اوست :

گفت اول یار من بگذر ز جان گفتم بچشم !

آه ایی ترک کن با این و آن گفتم بچشم !

مات اگر خواهی کنی نظاره بر رخسار من

با منه دیگر اغ گلرخان گفتم بچشم !

گفت میه / ا هم در سنی هلال ابرویم

ننگری دیگر به / من گفتم بچشم !

گفت اگر خواهی شیر / یم / در کنار

کن کناره از تمام گلرخان گفتم بچشم !

گفت اگر داری طمع بوسی لب حند / من

خون روان باید کنی از دیدگان گفتم بچشم !

گفت میخواهی اگر آبی نهان در کوی من

بایدت بوسید پای پاسبان گفتم بچشم !

گفت با راجی گرفتاری اگر در بند عشق

کن فغان و ناله چون دیوانگان گفتم بچشم ! »

در تذکره‌ی دانشمندان آذربایجان تألیف میرزا محمدعلی خان تربیت آمده است « حاجی میرزا ابوالحسن راجی در تاریخ ۱۲۴۷ق [۱۲۱۰ش] تولد یافته و در موقع مراجعت از مکه‌ی معظمه در دریای قلزم غرق شده است . میرزا علی اکبر صبور قطعه مفصلی در مرثیه وی گفته . از آنجاست